

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ ПІДРОЗДІЛ «МИКОЛАЇВСЬКА ФІЛІЯ
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ КУЛЬТУРИ І
МИСТЕЦТВ»**

**ФАКУЛЬТЕТ МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА ХОРЕОГРАФІЇ**

Дацюк Ілля Анатолійович

ХОРЕОГРАФІЧНА СЮЇТА «БАРВИ МОЛДАВСЬКОГО КРАЮ»

Пояснювальна записка

до творчого проекту – кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня «бакалавр»
зі спеціальності 024 «Хореографія»

Науковий керівник:
Кандидат мистецтвознавства, доцент
Сапак Наталія Вікторівна

Миколаїв - 2022

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. Молдавське надбання.....	5
1.1. Походження назви Молдова.....	5
1.2. Географічне положення, рельєф та клімат.....	5
1.3. Культурна спадщина Молдови.....	6
1.4. Відомі свята Молдови.....	8
1.5. Виноградство і традиції збору винограду.....	11
1.6. Історія молдавського народного танцю.....	13
1.7. Виникнення Молдавської мови.....	18
1.8. Молдавська музика.....	20
Висновок до першого розділу.....	20
РОЗДІЛ 2. ХОРЕОГРАФІЧНА СЮІТА «БАРВИ МОЛДАВСЬКОГО КРАЮ».....	22
2.1. Лібрето.....	22
2.2. Форма, жанр, різновид та стилістика. Ідейно-тематичний аналіз.....	23
2.3. Композиційно-архітектонічна побудова.....	23
2.4. Сценарно-композиційний план.....	24
2.5. Дійові особи та їх характеристика.....	25
2.6. Характеристика музичної основи хореографічного твору.....	25
2.7. Сценографія.....	26
ВИСНОВКИ.....	28
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	29
ДОДАТКИ.....	30

ВСТУП

Обґрунтування вибору теми творчого проекту.

ХОРЕОГРАФІЧНА СЮІТА «БАРВИ МОЛДАВСЬКОГО КРАЮ», я обрав цю тему для того щоб розповісти про неперевершену, цікаву річ, а саме про збір винограду в цьому місті це дуже цікавий процес. Виноградарство в Молдові почало розвиватися після формування молдовської феодальної держави в XIV столітті і досягло свого розквіту в XV столітті. Вино було головною частиною експорту з Молдавського князівства в епоху Середньовіччя, особливо до Польщі, України, Росії. На протязі 300-літнього поневолення Османською імперією молдовське виноградарство перебувало в глибокому занепаді, оскільки виноробство було заборонено.

Ця бакалаврська робота полягає саме у розкритті теми за допомогою хореографічної мови. Я хочу показати як відбувався в ті часи збір винограду.

Мета творчого проекту.

Здійснити теоретичну розробку творчого проекту та втілити його в хореографічній сюзіті.

Завдання творчого проекту.

- Ознайомитись з багатовіковою традицією виноградарства.
- Дослідити як тема виноградарства знайшла відображення в мистецтві.
- Дізнатись як відбувався процес збору.
- Дослідити відображення теми збору молдавського винограду в хореографії.
- Зробити сценарно-композиційний опис бакалаврської роботи.
- Здійснити постановку хореографічної сюзіті.

Практичне значення творчого проекту.

Практична частина хореографічної сюїти «Барви Молдавського краю» може використовуватись на великій так і на малій сценах, зі зменшенням або збільшенням учасників, збагаченням танцювальної лексики.

Апробація творчого проекту.

Хореографічна сюїта «Барви Молдавського краю» була показана на екзамені з «Мистецтва балетмейстера» (ВП «МФ КНУКіМ», ауд. -, - червня 2022 р.), на практичному показі творчих проєктів у актовій залі університету (Миколаїв, - червня 2022 р.).

Структура та обсяг пояснювальної записки.

Пояснювальна записка складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи складається з 30 сторінок.

РОЗДІЛ 1.

Молдавське надбання

1.1. Походження назви Молдова

Назва Молдова походить від однойменної річки. Назва цієї річки Молдова походить з легенди про прекрасну дівчину яку звали Молдова яка чекала свого коханого хлопця з війни, проте він напри великий жаль загинув і потім після смерті хлопця її хотіли видати заміж за заможного пана. Але Молдова не хотіла виходити за нього заміж і стрибнула у річку, назавжди залишившись цнотливою.

Але є ще одна легенда, яку розповіли молдавські історики. Князь Драгош I полював на тура, і під час полювання в річці, яка була вже відомою як річка Молдова потонув гончак князя, якого було звати Молдова. З тих часів, за цією легендою, річку так і назвали, а князю так сподобалися навколишні краєвиди і землі, що він там і залишився.

Румунський історик Богдан Петричейку-Гашдеу, назвав річку Молдова з Мулде, річкою в Саксонії, і також Молдау, німецькою назвою річки Влтава. Він розповів занесення назви річки готами, у готській слово «молда» означає прах. Також в Румунії є інша річка, яка має назву від цього походження, але вже зі слов'янських мов, яка називається Прахова, що походить від слова прах і має значення з готським молда.

Від XIV століття в Українській мові Молдову почали називати Молдавою, Молдавією, або Молдавською землею. В кінці 1980-х років країну почали називати на Румунський лад.

1.2. Географічне положення, рельєф та клімат

Географічне положення чудової країни Молдови, що розташована на південному сході Європи між 26 і 30 градусами східної довготи і 45 і 48 градусами північної широти. Вона межує на півночі, сході й півдні з Україною, на заході — з Румунією.

Довжина території з півночі на південь сягає близько — 350 км, а із заходу на схід — 150 км, на півдні відстань між західним і східним кордоном зменшується приблизно до 20—50 км.

Природний рельєф Молдови складається з рівнини і численних пагорбів, розчленований балками та річками. Вона займає південно-західну частину Східно-Європейської рівнини і західну околицю Причорноморської низовини, а на північному сході відроги Подільської височини.

У межах Молдови виділяються Молдовське плато, Північно-Молдовська, Південно-Молдовська та Нижньодністровська рівнина, Придністровська й Тігецька височини.

Рівнини Молдови мають м'яко хвилясту поверхню, густо роздільну річковими долинами й балками. Височини видовжені в субмеридіональному напрямі, інтенсивно розчленовані.

Найбільш піднесена і розчленована частина Центрально-молдавської височини — Кодри - вона займає понад 14,5 % площі Молдови. Головні річки Молдови це — Дністер і Прут.

Також є дуже багато заплавних озер і водосховищ.

Клімат Молдови буває дуже різний, помірно континентальний. Середні температури Молдови січня на півночі сягає приблизно -5°C , на півдні -3°C липня відповідно до 19 і 22 $^{\circ}\text{C}$. Щодо опадів їх випадає від 400 мм на півдні до 560 мм на півночі на протязі року.

1.3. Культурна спадщина Молдови

Молдовська культура дуже взаємо пов'язана з народами, що населяють рідний край Молдови, з румунською мовою та іншими мовами Молдови, вона знаходиться у взаємодії з двома культурами Румунії й України, а також інших країн.

Сама культура Республіки Молдова представлена широкою палітрою творчої діяльності наприклад: література, театр, музика, образотворче мистецтво, архітектура, кінематографія, радіомовлення і також телебачення, фотомистецтво, дизайн, цирк, народна творчість, архіви і бібліотеки, книговидавництво, наукові дослідження.

Ще Молдова зберегла та має чимале поширення культурної спадщини, а саме: археологічні ландшафти, житлові будинки, садиби, фортеці, монастирі і церкви, роботи монументального мистецтва, пам'ятники та технічні пристрої, будівельні ансамблі — площі, вулиці, квартали, села та міські центри або етнографічні зони з традиційною архітектурою.

Археологічна спадщина Республіки Молдова дуже багата стародавніми художніми та історичними творами. Знайдені зразки давньої скульптури ще періоду пізнього палеоліту.

Кераміка культури «Кукутень-Трипілля» періоду енеоліту була знайдена у багатьох місцевостях історичної Молдови, також вона володіє безперечною художньою цінністю, представляючи цілу методологію в картинах.

В культурну спадщину входять понад 87 музеїв країни і 7 філій входять у безпосереднє порядкування Міністерства культури і туризму, а 66 — органів місцевого публічного управління. Їхній склад містить приблизно 700 000 експонатів які належать до національної і світової історії та культури Молдови.

Також є культурні меншини які знаходяться в республіці Молдови. Функціонують десятки етнокультурних асоціацій. Понад 18 меншин об'єднані у спільноти, товариства, об'єднання, центри, культурні фонди.

З принципом рівності й універсальності культурного законодавства, етнічні меншини мають велику можливість розвивати традиційну культуру і

також народну творчість. В Кишиневі працює Російський драматичний театр імені А. П. Чехова, в Чадир-Лунге (Гагаузія) працює Гагаузький драматичний театр імені Михайла Чекира. І також в Тараклии — Театр болгар Бессарабії імені Олімпія Панова.

1.4. Відомі свята Молдови

Перше відоме свято:

Для Молдови це День незалежності він є національним святом Республіки, яким відзначається прийняття Декларації незалежної країни. Це є офіційне державне свято і цей день є вихідним.

У цей день Президент Молдови звертається з вітальною промовою до людей. У столиці країни — Кишиніві та інших містах проходять різні святкові заходи. Наприклад у Кишиніві урочистості проходять на великій площі Великих національних зборів. На центральній площі Кишиніва покладаються квіти до пам'ятника молдавському політику і, як вважається, найвидатнішому історичному діячеві в історії Молдови — Штефану чел Маре — і також квіти кладуться до Меморіалу військової слави.

На площі Великих Національних зборів проходить урочистий парад, присвячений Дню незалежності Республіки Молдови. Після закінчення параду і офіційної частини молдован і гостей столиці чекають різні культурно-патріотичні та розважальні заходи. Завершує День незалежності святковий і дуже гарний салют.

Друге відоме свято:

Це Драгобете — традиційне свято Молдови, яке святкують 24 лютого. Драгобете був сином Баби Докії, який є головним героєм міфу, пов'язаного з приходом квітучої весни та закінченням суворої зими. Через його нескінченну любов і доброту його, за деякими причинами, Діва Марія обрала Опікуном любові.

Третє свято називається Мерцішор:

Це цікаве традиційне свято яке призначене зустрічі весни в Молдові та Румунії, його святкують 1 березня. В цей день прийнято дарувати подарунки і бутоньєрки які мають вигляд квіточок із білих та червоних ниток. Історичне коріння Мерцішора залишається прихованим і загадковим, але вважається, що це свято виникло ще за часів Римської імперії, коли Новий рік святкували 1 березня, місяця бога Марса.

Відомо, що Марс був не лише богом війни, але ще і богом землеробства, сприяючим відродженню природи. Ця подвійність в Мерцішоре, де білий і червоний колір можна розуміти як великим символом світу і війни.

Вперше за весь час він був згаданий Іордаке Голеську. Фольклорист Симон Флоря Маріан говорив, що в Молдові і Буковині мерцішор складався із золотої або срібної монети яка була на червоно-білій нитці, і яку діти носили на шиї.

Дівчата також носили мерцішор на шиї в перші 12 днів весни, а потім вони вплітали його у волосся і насили його до прильоту лелек або до цвітіння перших дерев. Потім червоно-біла нитка прив'язувалася до дерева, а на монету купували каш (вид овечої бринзи).

Четверте свято – Новий рік:

У Молдавії Новий рік – це одне з державних свят Республіки. Відзначається він 1 січня кожного року та святкується у ніч із 31 грудня на 1 січня за григоріанським календарем.

Дата святкування Нового Року і, пов'язані з ним традиції, зазнали істотних змін за останні століття. Також, за останні півстоліття Новий Рік перетворився на дуже щирокомаштабне та популярне свято. Зазвичай Новий Рік традиційно відзначається у сімейному, рідному колі, хоча народні гуляння відбуваються як до того, так і після нього.

Самою головною молдавською традицією є вставляння у випічку маленькі папірці в яких написанні побажання на Новий Рік. Потім люди

куштують новорічні пироги (пацинди), а далі дістають папірці і дізнаються, що їх буде чекати у Новому році.

П'яте свято це:

Велікдень — вважається найдавнішим святом, головне свято року, встановлене на честь Воскресіння Ісуса Христа.

У церкві Великдень має найвищий статус торжества. Дата свята не є однаковою і кожного конкретного року вона встановлюється за місячно-сонячним календарем.

Пасху — святкують на честь виходу народу з єгипетської неволі — перехід від рабства до вільної свободи. Ще це вважається переходом від смерті до життя, звільнення людини від тягаря гріхів, перехід людини з рабства до свободи, любові, миру і добра.

Шосте свято це:

Свята Трійця вона виникла і розвивалась у процесі життєдіяльності Церкви Христової і згодом осмислювалась як простими християнами так і відомими святителями, які намагалися розібратися у відносинах між Трьома Особами, Отцем, Сином і Святим Духом про які згадується у Євангелії. Попри все маємо зауважити існування антитрінарних напрямків християнства, з точки зору прихильників православ'я, які заперечують віру у Святу Трійцю, що ця віра була відкрита людству Христом.

І останнє найголовніше свято Молдови:

Це національний день вина – Молдавське свято, яке присвячене вину та виноробству. Зазвичай проводиться на урочистій площі у Кишиніві, а також на Республіканських виноробнях, після збирання врожаю.

Свято було сплановане з метою підтримки державного рівня якості виноробної продукції та зміцнення виноробних традицій підтримки іміджу країни.

Протягом свята проводиться виставка збору винограду, на якій представлена продукція різних видів. Зазвичай виставка збагачена конкурсною програмою. Для мешканців Молдови збір урожаю – це не лише можливість колективно попрацювати, а й гарний привід зібратися разом і посмакувати молоде вино власного приготування.

1.5. Виноробство і традиції збору винограду

Виноробство почалось розвиватись після формування молдовської держави приблизно в XIV столітті і досягло свого найкращого розвитку в XV столітті. За правління Штефана III Великого, який дозволив і організував ввезення винограду високоякісних сортів з різних країн світу, зразу підвищилась якість вина.

Вино було самою головною частиною експорту з Молдавського князівства в епоху Середньовіччя, особливо був експорт до Польщі, України та Росія. В період 300-літнього поневолення Османською імперією, молдавське виноградство було в глибокому занепаді тому що виноробство було заборонено законом.

Також обидві світові війни зазнали значні втрати молдовським виноградникам і індустрії щодо виготовлення виноробства. Відновлення виноробства почалось в радянський період, в 1950-і роки. За 10 років виноградною лозою було засаджено приблизно більше ніж 150 000 га і до 1960 року загальна площа виноградників складала 220 000 гектарів.

Великих втрат виноградарство зазнало під час антиалкогольної кампанії в період перебудови. В результаті було не тільки зменшено виробництво винограду і вин, а і значно зруйнована інфраструктура виноградарства і виноробства в Молдові.

До 2005 року виноградники Молдови займали приблизно 147 тисяч гектарів землі від усіх сільськогосподарських угідь Молдови, становлячи

2,3 % від усіх площ на землі, відведених для цієї культури. Республіка Молдови займала 7 місце в світі серед країн які виробляють вина по об'єму експорту виноробної продукції, обігнавши Німеччину, Аргентину і Португалію та дванадцяте місце в грошовому еквіваленті.

В 2006 році відбувся політичний конфлікт з Росією який призвів до тимчасової заборони на ввезення до цієї країни молдовських вин, яка є одним з найпоширеніших і найбільших імпортерів продукції. Але заборону було знято протягом трьох років.

Також в Молдові можна показати чотири основні регіони великого виноградарства це:

- Північний
- Кодри - він відповідає за (Центральний)
- Південний
- Південно-західний регіон, до якого також входить знаменита мікрозона Пуркар.

Найвідоміші сорти винограду або ще як їх називають Зіркові сорти є: білі – Шардоне, Совіньйон-блан, Аліготе, Піно-грі, Піно-блан, Рислінг, Трамінер, Мускат, Сільванер, Мюллер-Тургау, Ркацителі; червоні – Каберне совіньйон, Мерло, Піно-нуар, Мальбек, Сапераві, Гаме.

Колекція молдавських вин «Малі Милешти», яка складається понад 1,5 мільйона пляшок, є найбільшою колекцією в Європі за даними які є в Книзі рекордів Гіннеса. Її погребі тягнуться понад 200 км, з яких в даний час використовуються тільки 50 км.

Традиційним у Молдові є свято збору вродженого винограду. Воно складається з застілля, співів і танців. Свято відбувається не в конкретні дати, а залежить від дати збору винограду в різних куточках країни.

Святкується свято зазвичай 5-7 днів. Чим більш було спекотне і сухе літо, тим раніше буде починатися збір винограду.

За звичаями це сімейне свято. За традицією на нього приїжджають всі родичі та допомагають збирати виноград. Зібраний виноград давиться у великих дерев'яних дїжках. Далі отриманий сік зливають в чисту ємність і залишають його бродити на декілька днів.

Кожен вечір супроводжується веселими застіллями з виконанням народних пісень, танців та співів. Під час свята на столах у господаря завжди велика кількість страв. Також під час святкування вживають обов'язково минулорічне вино, щоб звільнити посуд для нового врожаю. Перший тост завжди піднімає господар сім'ї: «За рідну землю!».

1.6. Історія Молдавського народного танцю.

Історичним минулим Молдові обумовлюється надзвичайна широта та різноманітність молдавської народної творчості. Молдавське народне танцювальне мистецтво сягає своїм корінням у далеке минуле.

Зіставлення народних молдавських танців з історичними, що дійшли до нас даними: вазопису, скульптурного рельєфу, круглої пластики, настінного розпису, іконографічними документами, що відобразили танці античності, переконливо розкривають першооснову молдавського танцювального мистецтва. Молдавський народний танець зберігає риси первісно-кругових танців та своєрідність античної хореографії.

Зберіглося багато джерел, які розповідають про зв'язки молдавського мистецтва з мистецтвом стародавніх греків. Молдавський народний танець зберіг риси первісних кругових танців і своєрідність античної хореографії. У період формування молдавської народності значний вплив характер

розвитку її хореографії справило танцювальне мистецтво сусідніх народів: українського, російського, польського, угорського.

Звідси незвичайне різноманітність молдавських танців, що відчутно несуть у собі риси найдавнішого мистецтва і одночасно в живих художніх образах, що відображають минуле, а також сучасне життя та мрії народу про майбутнє.

Молдавські фольклорні танці можна поділити на обрядові та побутові. В старовину виконання обрядових танців було пов'язане з релігійними святами, а також приурочувалося до певних дат сільськогосподарського календаря, зустрічі Нового року. Багато хто з них сьогодні забутий. А ті, що збереглися, виконуються як побутові або сценічні. До таких танців відносяться, наприклад, "Келушари", "Капра" ("Коза"), "Келуцул" ("Коника"). Весільні танці «Остропецул», «Зестря» («Придане»), «Хора Марє» або «Жок Марє», «Сирба нунцій» («Весільна сирба»). Вже на початку 20 століття кількість обрядових танців значно скорочується. Але їх лексичний фонд та образний лад не зникають. У різних варіантах та видозмінених формах вони входять у танці побутові, оновлюючи їх новими сюжетами та рухами. Побутові танці – своєрідне явище народної хореографічної культури Молдова.

Як правило, вони виконуються на хорах та жоках, що нагадували сільські бали. Побутові танці умовно можна поділити на безсюжетні та сюжетні. В безсюжетних танців – до них, зокрема, належать такі популярні, як «Хора», "Сирба", "Молдавеняска", "Бетута", "Бриул", "Булгеряска", "Инвїртїта" та інші.

У них з найбільшою силою виражена емоційна енергія молдавського народу. Сюжетні танці у свою чергу поділяються на тематичні групи: трудові - "Поама" ("Виноград"), "Сфределушул" ("Буравчик"),

"Тебекеряска" ("Танець" дубильників шкір», «Сисіякул» («Сарай для кукурудзи»), «Коаса» («Коса»), «Жокул ферарилор» («Танець ковалів»); героїчні – «Хайдучяска» («Танець гайдуків»), "Войничаська" ("Танець богатирів"), "Арнеутул" ("Танець арнаутів"); присвячені жінці – «Параскіца», «Церенкуца» («Селянка»), «Мігітика» («Маленька»); явищам природи – «Винтул» («Вітер»), «Фулжерул» («Блискавка»); квітам та рослинам – «Гючелул» («Пролісок»), «Трандафірул» («Троянда»), «Ліліякул» («Блакит»); тваринам та птахам – "Оіца" ("Овечка"), "Раца" ("Качка"); сатиричні – «Кіріяк», «Шолтику».

Широкому обміну танцями багато в чому сприяли мандрівні музиканти леутари, які, граючи на святах та весіллях, у кожному новому селі знайомилися з його танцями. Поширенню танців певною мірою сприяли і юнаки, які служили в армії та бачили танці різних районів Молдови та інших народів.

Поширювали нові танці чабани. Переганяючи вівців з одного місця на інше, вони проходили через багато сіл і охоче брали участь у всіх сільських святах. В своїх танцях, що виконуються з довгими пастушими палицями або батогами і майже завжди у супроводі стригетур, чабани «розповідали» про негаразди, що зустрічалися на їхньому шляху, про те, як вони спритно і мужньо боролися зі стихією, рятуючи вівців, про те, як відпочивали, милуючись мальовничою гірською природою.

Танці чабанів життєрадісні, сповнені гумору, найчастіше виконувалися лише чоловіками, але іноді в них брали участь жінки. Велику роль у розповсюдженні танців відігравали і численні ярмарки на які з'їжджалися жителі не лише Молдови, а й сусідніх країв Росії та інших країн. Відомо, що кожен народ запозичує лише те, що йому найближче і зрозуміле. Взавши окремі елементи, сюжет із чужих танців, молдавани виконували їх по-своєму.

Так з'явилися танці "Сирба", "Булгеряска", "Русяска", "Гопакул", "Арменяска", "Цигеняска", запозичені у сербів, болгар, росіян, українців, вірмен, циган. Але всі ці танці молдавські. У жодного з перелічених народів немає подібних танців, а якщо й зустрічаються, то називаються молдавськими. З перерахованих до найпоширеніших танців належить «Сирба», без якої не обходиться жодне свято, жодне гуляння.

Існує безліч варіантів різноманітних сирб. Їхні назви даються за місцем створення та виконання. Зазвичай сирби виконуються в швидкому темпі, легко і польотна, часто в парах. Характерні малюнки танцю – коло, лінія, півколо. Однією з різновидів сирб є «Молдавеняска».

Серед інших популярних танців виділяється «Булгеряска». Його танцювали тримаючись за пояса або за талію, у швидкому темпі. «Булгеряска» популярна і нині, проте вона зазнала помітних змін. За манерою виконання «Булгеряска» наблизилася до танців типу сирби, зберігши лише синкопований характер. Окрасою жоків були і залишаються чоловічі танці. Відмінною рисою молдавської народної хореографії є те, що починаючи з 19 століття в ній майже не зустрічаються військові танці зі зброєю у руках.

Але водночас виконується велика група танців, які безсумнівно успадкували енергійний, мужній характер старовинних войовничих танців, що відбили багатовікову боротьбу молдавського народу за свою свободу. Особливо кровопролитною та тривалою була боротьба з турецькими завойовниками, найвищим проявом якої було гайдуцтво, що здобуло особливий розмах у 18 столітті як класовий та національно-визвольний рух молдавського народу. Танці гайдуки часто мали певний, ясно виражений сюжет.

У них розповідалося про захоплення зненацька ворога, про перемогу над ненависними поневолювачами, про навчання молодих гайдуків поводженню зі зброєю та про багато інших повсякденних подій гайдуцької життя. Серед інших популярних чоловічих танців слід назвати «Арнеутул», «Урма дракулуй» («Чортів слід»), «Войничяску», «Тебекеряску». Починаючи з другої половини 19 століття під впливом європейських танців – польки, вальсу та інших, а також завдяки встановленню тісніших зв'язків з росіянами та українськими народами, виникає ціла низка нових національних танців: «Гусаряска», "Русяска", "Голубиця", "Полиця", "Гопакул", "Кадрилул" та інші.

У перші роки Радянської влади у розвитку молдавського народного танцю з'являються і нові риси, народжені новими умовами життя. Починають створюватися сценічні народні танці, що з'являються у процесі розвитку художньої самодіяльності, що стимулювалася різними видами – сільськими, міськими, районними, республіканськими. Участь у фестивалях сприяла знайомству учасників молдавської художньої самодіяльності із танцями інших народів.

Все це сприяло для організації професійних колективів Першими такими колективами стали створені в 1936 році танцювальні групи при хоровій капелі «Дойна» та Молдовському музично-драматичному театрі. Основу їхнього репертуару склали різноманітні молдавські, а також російські та українські танці. Мистецтво професійних танцівників завойовує величезну популярність, надає помітний вплив на самодіяльні колективи. Торішнього серпня 1945 року було створено Ансамбль народного танцю. У 1958 році він отримав назва "Жок".

«Жок» став одним із головних популяризаторів народної молдавської музики та танців як у Молдові, так і за межами країни. До свого репертуару ансамбль включає різноманітні фольклорні танці: молдовеняска, бетута,

хору, церенеська, креицеле, хангул, келушарій, мерунцика, резешаска, бриул та інші.

На фольклорній основі ансамблем було створено ряд хореографічних сюїт та картин: «Жок», «Котовці», «Нунта молдовеняске», «Лікуй, Молдова», «Карпати», «Легенда про мерцишора», «По дорозі в Кишинів» та інші. До репертуару «Жока» входять і танці народів інших країн світу. Виконувані танці мають специфічний національний колорит.

За час існування колективу було виконано понад 150 народних танців, сюїт та хореографічних вистав. Ансамбль «Жок» брав участь у багатьох міжнародних фестивалях, удостоївся десятків медалей та дипломів. Знімався у кіно, зокрема, у "Весілля у Малинівці". Гастролював у багатьох країнах світу: Росія, Болгарія, Чехія, Бельгія, Бразилія, Австрія, Єгипет, Італія, Франція, Канада, Португалія, Румунія, Німеччина та інші.

Виконувані танці мають специфічний національний колорит. За час існування колективу було виконано понад 150 народних танців, сюїт та хореографічних вистав. Ансамбль «Жок» брав участь у багатьох міжнародних фестивалях, удостоївся десятків медалей та дипломів. Знімався у кіно, зокрема, у "Весілля у Малинівці".

Значну роль у творчості ансамблю відігравали відомі виконавці народних танців та пісень, артисти: С. Мокану, І. Фурніке, Т. Усач, П. Іову, Б. Філіпчук, Х. Хебешеску.

Солістами ансамблю були народний артист МРСР П. Андрійченко, заслужені артисти МССР Г. Форцу, Н. Руссу, Є. Тараш, Б. А. Руденко, В. Копачинський, Є. Санду та ін.

1.7. Виникнення Молдавської мови

В 1989 році було проголошено, що Молдовська мова, була написана латинським шрифтом, і є єдиною державною мовою, говорили, що вона буде основним засобом спілкування між усіма республіками. Також закон говорить про одну спільну молдовсько-румунську мовну ідентичність.

Навіть після того як перейшли на латинський алфавіт, деякі молдовські чиновники продовжували наполягати на тому, що названа (державна мова) є східно-романська яка була якось окремо від румунської. В Декларації Молдови 1991 року офіційною мовою стає саме румунська мова.

Академія наук Молдови в 1994 році підтверджує наукову думку філологів республіки та зарубіжжя, згідно з якою правильна назва офіційної Республіки Молдова є румунська.

В Конституції Молдови сказано, що «національна мова Молдова — молдовська, а її письмо було засноване на латинському алфавіті.

Державною мовою в Молдові є молдавська мова на основі минулої латинської графіки. І згідно з рішенням Конституційного суду, назву мови було визнано як (румунська мова). Також в декларації про незалежність Республіки Молдови, яка є складовою частиною, мова називається румунською.

Однак у Кишиневі більша частина людей, які проголосували за румунську мову, а не молдовську, більше – 43,3% , а проти 33%.

За переписом голосів 75,8% населення країни заявили, що рідною мовою є тільки «молдовська» або «румунська». Люди розмовляють цією мовою як першою мовою у щоденному вживанні. Непереважаючи, що мова є першою мовою для 94,5% молдован і 97,6% румунів, мова також є основною для 5,8% росіян, 7,7% українців, 2,3% гагаузів, 8,7% болгар і також 14,4% для інших меншин.

Більшість людей вважають літературу румунську та молдовську тотожними мовами, а молдовська мова використовується в певних контекстах. Заодно уряд Молдови прийняв політичну резолюцію яка називалась «Національна політична концепція», і в якій вказувалося, на те що одним із пріоритетів має бути збереженням молдовської мови. І також це було великим продовженням радянських і політичних акцентів.

Після незалежності Молдови в школах почали називати цю мову «румунською», особливо коли її викладають або реагують на неї.

Після вступу Ігоря Додона до посту президента Молдови було прибрано прапор Європейського Союзу, і також було внесено зміни до сайту президента Республіки Молдови, який ведеться 3 мовами. Але версії англійської і російської мови залишилися незмінними, натомість версія румунської мови була змінена на версію молдавської мови.

Також в Молдові, на території з особливим статусом Придністров'я, статус офіційної мови мають російська та українська, а на території Гагаузії подібний статус - російська та гагаузька мови.

Молдавська мова була перекладена на латинську графіку в 1989 року. Після того як було проголошення незалежності Молдови. Потім вона стала викладатися в навчальних закладах як румунська мова. Люди різних мов визнають, що між молдавською і румунською мовами не існує різниць.

1.8. Молдавська музика

Молдавська музика з'явилась у ХІХ ст., а саме перші зразки композиторської творчості. В місті Кишиневі було створено музичне товариство яке звалось «Гармонія» також було відкрито приватні музичні школи та музичне училище.

Музична культура Молдови сформувалася на основі відомого національного фольклору. Молдовська музика дуже тісно пов'язана з іншою

музикою її сусіда та культурою — Румунії. Фольклор музичної Молдови, будучи переважно одноголосим, виявляє різноманітність Молдови.

Важливою частиною Молдови являється народна культура, вона є дуже старовинна і називається «балада «Міоріца».

Молдовські люди, композитори, музиканти розвивають усі жанри музичної творчості. І у давні часи по всій Молдові прогрімала славна група гурту «Флакай», вона перетворила своє рідне місто Кагул на великий центр музичної культури..

Висновки до першого розділу

Підводячи підсумок першого розділу автор обрав тему, що до походження Молдови і це дуже цікаві спогади двох легенд які існували в ті часи. Молдова це вродлива і квітуча країна. З гарним географічним положенням та кліматом.

Щодо Молдовської культури вона неодмінно пов'язана з народами, що населяють цю країну, з молдовською мовою та іншими мовами Молдови, також вона знаходиться у взаємодії з іншими культурами це Румунія, Україна та Росія, а також інших сусідніх країн.

В Молдові є дуже багато свят і традицій. З яких найголовнішим свято Молдови являється збір винограду на який приходе дуже велика кількість людей. Насамперед це сімейне свято але також можна запросити гостей. Для збору врожаю, а після приготування напою посмакувати його разом та відпочити з піснями і танцями.

РОЗДІЛ 2.

ХОРЕОГРАФІЧНА СЮІТА «БАРВИ МОЛДАВСЬКОГО КРАЮ»

2.1. Лібрето

Сільський хлопець гуляючи по квітучому полю озирається по сторонам і бачить по переду чудовий виноградник. Велика частина землі була густо засаджена кущами із різних сортів винограду. Хлопець присів під кущем, обережно розгортає листя – то делікатне, ясно-зелене, вкрите знизу білим пушком, то темне, блискуче, наче полив'яне.

Там, під листям, цілі купи розкішних кетягів так і обліпили кущ, так і вгинають лозу під непомірною вагою. Радісно б'ється його серце, а очі сміються до здорових грон. Зірвавши саму спілішу грону білого винограду, побачив не подалеку побачив дівчину, яка збирала вроджений виноград.

Хлопець почав розпитувати для чого він призначений? Дівчина почала розповідати, що після збору винограду, збираються люди і починають виготовляти традиційний напій і це дуже цікавий процес. Після приготування напою люди гуртуються і відпочивають. Хлопець зацікавився історією і почав потрохи допомагати дівчині - збирати виноград.

Після того, коли хлопець і дівчина все зібрали, вони покликали хлопців та дівчат для приготування смачного напою. Це був дуже цікавий процес приготування: виноград висипали у велику діжку, дівчата стають з голими ногами в неї і починають чавити ягоди.

Хлопці зливають сік та відправляють настоюватись. На наступний день було традиційне свято призначене збору винограду свято на якому всі веселились, танцювали, жартували і тут хлопець зрозумів, що збір винограду і приготування його це дуже цікавий процес.

2.2. Форма, жанр, різновид та стилістика. Ідейно-тематичний аналіз

Форма - хореографічна сюїта

Жанр – лірика

Стиль – народно-сценічний танець

Тема – збір винограду

Ідея – виготовлення з винограду традиційний напій Молдови

Сюжет – Хлопець гуляючи по квітучому полю озирається і бачить чудесний сад. В якому дівчина збирала виноград. Потім хлопець почав допомагати дівчині.

Після збору для виготовлення напою вони покликали людей. Які почали готувати напій. На другий день було традиційне свято на якому люди відпочивали та святкували.

Надзавдання – Показати працю людей та приготування до свята.

Наскрізна дія – любов до рідних традицій та святкування їх.

2.3. Композиційно-архітектонічна побудова

Експозиція – Поява хлопця у винограднику та знайомство з дівчиною.

Зав’язка – Один з хлопців знайомиться з дівчиною та починає допомагати їй збирати виноград. Поява дівчат та хлопців.

Розвиток дій – Дівчата чавлять ягоди винограду у діжці голими ногами. Хлопці зливають сік.

Кульмінація – завершення процесу виноробства.

Розв’язка – веселі гуляння молоді.

2.4. Сценарно-композиційний план

Танець (епізод)	Виконавці	Світло	Декорації	Реквізит	Музичний матеріал	Хронометраж
1. Поява соліста хлопця.	1 виконавець	Біле та зелене світло	Декілька дерев та кущів.		Звук пташиного співу та вступ	0:48
2. Поява дівчини. Знайомство хлопця та дівчини	2 танцівники	Біле світло	-	-	Уривок з народного танцю «Молдовеняска»	1:47
3. Вихід дівчат та хлопців	2 солістів 6 танцівниць та 6 танцівників	Біле світло			Уривок з народної пісні в обробці «Гоп»	0:46

	в.					
4.	2 солістів 6 танцівниць та 6 танцівників в	Біле та зелене світло			Уривок з народної пісні в обробці «Гоп»	2:23
5.	2 солістів 6 танцівниць та 6 танцівників в	Біле та зелене світло			Уривок з народної пісні в обробці «Гоп»	0:41
6.	2 солістів 6 танцівниць та 6 танцівників в	Біле та червон е світло, страбос коп	-	Під кінець закриван ня куліс	Уривок з народної пісні в обробці «Гоп»	1:31

2.5. Дійові особи та їх характеристика

Головні герої:

Хлопець: молодий хлопець років 18. Одягнений в вишукане вбрання. Сміливий, любить допомагати людям.

Дівчина: молода дівчина. Мрійлива, гарна дівчина яка любить працювати. Одягнена в чудовий одяг.

Другорядні герої: хлопці та дівчата які одягнені в традиційний наряд. Всі герої молоді приблизно років 18-20.

2.6. Характеристика музичної основи хореографічного твору

Твір складається з трьох частин:

Перша частина.

Тональність твору – j-dur (соль мажор). Розмір: 4/4. Темп помірний, *sostenuto* - стримано. Форма період двохчасна.

Друга частина.

Тональність твору – Es-dur (мі бімоль мажор). Розмір: 2/4. Темп середній, *moderato* - помірно. Форма період двохчасна.

Третя частина.

Тональність твору – C-es-dur (до бімоль мажор). Розмір: 2/4. Темп швидкий, *allegro* - швидко. Форма період двохчасна.

2.7. Сценографія

Умови виконання:

1. Сцена середнього розміру;
2. Обов'язкова наявність центральних та бокових куліс, наскрізних;
3. Світлове оформлення: біле, червоне, зелене світло та страбоскопи.
4. Відеокамера.

Реквізит:

Імітація виноградних грон; велика діжка, кухлі з вином.

Костюми:

Костюм хлопця - дивитись додатки А

Він складається з довгої білої сорочки та вузьких білих штанів. Також шерстяний пояс і висока шапка або капелюх.

Костюм дівчини - дивитись додатки Б

Одяг дівчини складається з довгої білої вишитої сорочки, шерстяного пояса. Сорочки були двох видів: тунікоподібні та з ціљнокроєним рукавом.

Костюм людей на гулянні - дивитись додатки В

Костюми людей дули в традиційному стилі.

ВИСНОВКИ

Дослідивши тему збору винограду та більш детально поглибившись в період того часу можна сказати, що це дуже цікавий процес який і зараз можна спостерігати в сільській місцевості країни. Але люди вже не так часто можуть збиратись в колі сім'ї та близьких людей. Процес збору винограду та відзначення цього дійства святкуванням дуже зближає людей.

В ході дослідження дійшли висновку, що збір винограду є одним з найцікавіших процесів і традицій Молдови.

Не менш важливим при створенні хореографічної сюїти «Барви Молдавського краю», був проведений аналіз усіх видів мистецтва, в яких розглянуто національні особливості побутування народу, його культури.

В практичній частині бакалаврської роботи визначені образи головних героїв хлопця і дівчини. Вони є головними дійовими персонажами хореографічної постановки.

Багата історією і традиціями молдовська земля дала змогу написати теоретичну частину, й дала натхнення на створення практичній частині. В ході дослідження, завдяки отриманим результатам було створено хореографічну сюїту «Барви Молдавського краю».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Балет. Энциклопедия. Москва : Советская энциклопедия, 1981. 623 с.
2. Гусев Г. Методика викладання народного танцю. Танцювальні рухи та комбінації на середині залу. Москва, 2003. 208 с.
3. Гусев Г. Методика преподавания народного танца. Этюды. Москва, 2004. 232 с.
4. Гусев Г. Методика преподавания народного танца. Упражнения у станка. Москва, 2005. 208 с.
5. Голдрич О. Хореографія : посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. Львів: Край, 2003. 160 с.
6. Есаулова К. Народно-сценический танец. Ижевск, 2004. 208 с.
7. Зайцев Є. Основи народно-сценічного танцю. Київ, 1975
8. Зайцев Є. Основи народно-сценічного танцю. Київ, 1976
9. Зацепина К. Народно-сценический танец. Москва, 1976. 225 с.
10. Князева О. Танцы Урала. Свердловск, 1962.
11. Королева З. Хореографічне мистецтво Молдавії. Кишинів, 1970.
12. Курбет В., Мардарь М. Молдавские народные танцы. Кишинев, 1969. 236 с.
13. Камін В. Народно-сценічний танець: груповий розподіл вправ біля станка : навч. посібник. Київ : ДАКККіМ, 2008. 28 с.
14. Ошурко Л. Народні танці Молдавії. Кишинів, 1957. 770 с
15. Ткаченко Т. Народні танці. Москва 1975. 770 с.
16. Ткаченко Т. Народний танець. М., 1967.
17. Универсальная энциклопедия для юношества. Страны и народы. / сост. В. Б. Новичков. Москва : Педагогика – Пресс, 2000. 712 с.
18. Хрестоматия народно-сценического танца для фортепиано. Москва : Музыка, 1976.
19. Шевченко В. Т. Мистецтво балетмейстера в народно-сценічній хореографії: навчально-методичний посібник. Київ : ДАКККіМ, 2006. 184 с.
20. Шереметьевская Н. Танец на эстраде. Москва : Искусство, 1985. 416 с.

ДОДАТКИ

Костюм хлопця - додаток А

Костюм дівчини - додаток Б

Костюм людей на гулянні - додаток В

